

Midtvinterprat med naturen

-Hei, Naturen! Fryser du også for tiden?

- *Hallo, er det du som er ute og ser på stjernene? Nei, jeg fryser ikke. Det er fint med årstider.*

- Men plantene og dyrene har det kaldt og vanskelig om dagen?

- *De som lever her nord har funnet sine måter å klare seg - og så til våren har de friskeste og sterkeste overlevd, og setter i gang nye generasjoner. Jeg synes egentlig det er greit å ha litt ro nå, for alt styret med formeringen setter i gang om noen uker.*

- Det er vakkert her ute hos deg, selv om alt er kaldt og frosset, og det er mørkt. Stjernene, iskrystallene og den klare luften vi puster inn - du er grei med oss!

- *Universet er ikke akkurat til for at dere skal ha det greit - men det er fint å høre at du trives. Det kommer nok ikke til å bli så kaldt og mørkt om vinteren etterhvert - det merker du kanskje allerede?*

- Lysforurensingen gjør at jeg må lenger vekk for å se stjernene skikkelig, det er sant. Og skiføret er ikke helt som det var. Plager det deg også?

- *Skiføre har jeg ikke så mye bruk for, men feberen og alt dette lyset gir meg en del vanskeligheter.*

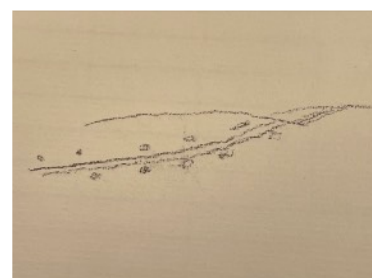
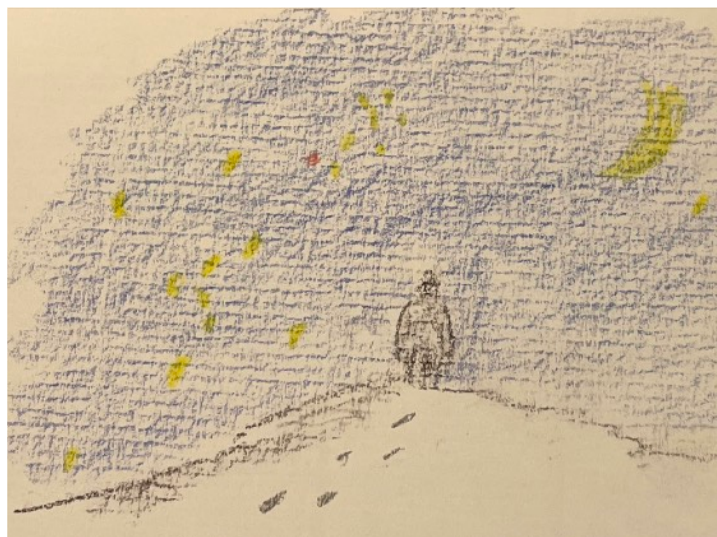
- Er det vi menneskene som er problemet?

- *Dere er her jo, og dere er en del av det hele dere også - men det er så kolossalt mange av dere, og dere driver med en del ubetenksomme aktiviteter som gir meg sår og skrammer som jeg kommer til å slite lenge med.*

- Ubetenksomme - ja, vi har vel ikke alltid skjönt helt hva vi satte i gang ...

- *Det går nokså hektisk for seg fremdeles med å tyne alt dere klarer ut av meg...*

- I kveld har jeg bare ruslet en tur opp på haugen her for å kjenne på vinterluften og se på stjernene - det kjennes litt hardt å ta inn over seg alt vi har gjort galt gjennom tidene.

- *Nei, nei - det er ikke din skyld. Menneskene skulle skjönt for lenge siden at det går tomt en gang...*

- *Jules Verne skrev allerede for 150 år siden at vi måtte tenke på tiden etter at kullagrene var tømt, så noen forsto at kildene ikke er uendelige, og viste det i spennende bøker. Og etter det igjen har vi forstått så mye mer –*

- *Så du tenker at nå vet dere nok til å forstå hva dere gjør?*

- *Vi har jo drevet med naturvitenskap i 5000 år, og utforsket det meste - eller mener at du at det fremdeles er noe vi ikke vet?*

(Vi må stoppe litt. Naturen ler så det rister, det går kvikkleireskred i Trøndelag og bølgene bryter på Sørlandet):

- *Hahaha, om det er mer dere ikke vet? Vi kan snakkes om 5000 år til, hovmodet vil være enda større da, tenker jeg.*

- *Om vi aldri finner ut av alt, blir det jo vanskelig å oppføre seg riktig?*

- *Det er ikke bare hva dere kan og hva dere sier, det er mye viktigere ...*

- *(her avbryter Naturen seg selv, legger om stemmen og fortsetter:)*

- *Jeg forteller deg heller historien om ungene jeg har fulgt med på i år.*

- *Unger?*

- *To søsken har fått et hjørne av potetåkeren, 3 ganger 3 meter. De har vendt og snudd på jorden, satt morpoteter og luket og stelt hele sommeren. På den store dagen kjørte storesøster trillebåren, og de tok forsiktig opp én og én plante med en liten greip. Trillebåren ble full, og potetene blir nå satt på hedersplassen på middagsbordet.*

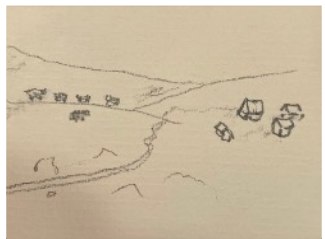
- *Det er jo en søt historie, men?*

- *En liten gutt har fått ansvar for fôringsplassen i hagen. Hver dag er åtteåringen ute og måler med stort alvor opp frø og nøtter på brettet, og i automatene som henger i hekkplantene. Morgen og ettermiddag følger han med på meisene og trostene som samler seg. Han kan alle artene, og kjenner individer igjen: 'der er den med bredt slips!', eller 'nå kom hunntrosten og jaget de andre!' - rapporterer han til familien, som smiler, både over meldingene, og guttens entusiasme.*

- *Jeg er ikke helt sikker på hvor du vil med disse historiene, vi ordner vel ikke opp i alt med å dyrke poteter og følge med på meisene?*

Naturen bare fortsetter:

- *På gardene er det vanlig at barn får sitt eget lam å passe på. Du kan forestille deg gleden den lille jenten føler når hun er først på stien opp til fjellbeitet, og får øye på lammet sitt? Hver av dere skulle kjenne på den flammen i brystet, og på den intense lykkefølelsen barna som tar opp sine første poteter kjenner. Se for deg den lille gutten som ligger i sengen sin om kvelden og tenker på hvordan fuglevennene hans klarer seg i vinternatten.*

(Historiene Naturen forteller synker inn, og siste replikk blir mest ettertenksom hvisking):

- Det er sant at disse barna aldri vil sitte i kommunestyret og vedta utbygginger i hytt og pine - men blir ikke det litt smått for å ta vare på livsgrunnlaget vårt? Skal vi ikke heller kreve at regjeringen og EU og FN ordner opp for oss?

Himmelen er dypblå, stjernebildene trer tydelig fram - Cassiopeia, Svanen, Tvillingene... Orion står allerede høyt i sør. Går det an å legge om blikket, og sanse at det *ikke* er stjernehimmelen som beveger seg fra øst til vest - men at det er jeg som står på en liten kule som dreier under det uendelige universet over meg? De beste navigatørene har evnen til å kjenne dette - det må ligne naturforståelsen barna har.

Naturen er stille.

Frede, vinteren 2025

